

Motion till riksdagen 2005/06:K429

av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -)

EU:s framtid

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om en folkomröstning om fortsatt svenskt medlemskap i EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att Sverige bör ta initiativ till en bred debatt om EU:s framtid.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om de frågeställningar ett sådant initiativ bör innehålla.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att utlysa en folkomröstning om EU-konstitutionen.

Sveriges medlemskap i EU

Det har nu gått mer än tio år sedan Sverige blev medlem av EU den 1 januari 1995. Sveriges medlemskap föregicks av en folkomröstning den 13 november 1994. Inför denna folkomröstning verkade Miljöpartiet de gröna för ett nej. Även om vi accepterade resultatet av folkomröstningen är Miljöpartiet än i dag emot ett svenskt medlemskap i EU.

Under de tio år Sverige varit medlem har mycket hänt. EU har fått mer makt, infört en gemensam valuta, tagit stora steg mot ett gemensamt försvar och även fått en rad nya medlemmar. Det fördrag som gällde för EU då Sverige folkomröstade 1994, Maastrichtavtalet, har redan hunnit ersättas av både Amsterdamfördraget och Nicefördraget.

Det EU som finns i dag ser således annorlunda ut än det EU vi hade att ta ställning till i folkomröstningen. Vi menar därför att det är motiverat med en ny folkomröstning om Sveriges fortsatta medlemskap. Blir resultatet av denna omröstning att en majoritet anser att Sverige ska lämna EU bör Sverige omedelbart anmäla detta till EU och begära förhandlingar om utträde.

Fel! Okänt namn på

EU:s konstitution

De fördrag som avlöst varandra i snabb takt var planerade att ersättas med en EU-konstitution. För att denna konstitution skall kunna träda i kraft måste den godkännas – ratificeras – av samtliga 25 medlemsstater. I Sverige planerades ursprungligen ett godkännande av denna konstitution i riksdagen hösten 2005.

I månadsskiftet maj/juni 2005 sade dock både de franska och de nederländska folken i folkomröstningar ett klart och tydligt nej till den planerade EU-konstitutionen. Vid EU:s toppmöte i juni beslutade EU:s ledare att lägga konstitutionen på is under en period och använda tiden till att reflektera och öppet debattera EU:s och Europas utveckling.

Detta är välkommet. Det är hög tid att en sådan debatt förs. Miljöpartiet anser att en sådan debatt måste föras i breda forum. I dag finns ett alltför stort avstånd, såväl geografiskt som demokratiskt, mellan EU och vanliga människor. EU har i alltför hög grad levt sitt eget liv, långt från medborgarna. Det gäller inte bara de konstitutionella frågorna, utan även alla de viktiga beslut som EU fattar varje dag utan någon verklig folklig debatt och förankring, till förfång för demokratin.

Från flera håll har framförts att folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna nog borde göras om, att folket inte har besvarat frågan ordentligt, och så vidare. Detta är oacceptabelt och reser ytterst frågan om hur allvarligt menade folkomröstningarna var. Ur demokratisk synvinkel måste rimligen alla svar behandlas lika, men det var knappast någon som krävde en ny folkomröstning efter att Spanien som första land att folkomrösta röstade ja till EU-konstitutionen. En sådan behandling av ett folkomröstningsresultat innebär bara att det avstånd som finns mellan EU och vanliga människor riskerar att öka till en avgrund.

Ett nytt initiativ

Miljöpartiet motsätter sig införandet av en konstitution för EU. Även om EU-konstitutionen innehåller positiva inslag, såsom en utträdesparagraf, menar vi att nackdelarna överväger. EU-konstitutionen leder bland annat till ökad EU-militarisering, mer makt åt EU-systemen och ökad överstatlighet.

Miljöpartiet menar att i stället för att till varje pris driva igenom konstitutionen, trots det folkliga motståndet, bör en process inledas för att ta fram ett nytt dokument om grunder och maktfördelning inom ramen för ett EU-samarbete. I denna process kan Sverige ta initiativet och spela en central roll. Den öppna debatten om EU som skulle föras lyser ännu i mångt och mycket med sin frånvaro. En process av det här slaget skulle onekligen sätta i gång debatten.

Utgångspunkten i detta initiativ bör vara en i grunden förändrad inriktning på arbetet i EU. Den ambition som finns att genomdriva ett centraliserat statsbygge måste därför läggas åt sidan.

Några viktiga delar av initiativet kan vara följande:

- Ett samarbete mellan självständiga stater måste utgöra basen för samarbetet. Detta innebär att överstatliga inslag preciseras och begränsas kraftigt. Avtal måste regleras i fördrag i stället för i en konstitution.
- Ekologiskt hållbar utveckling och mänskliga rättigheter sätts i fokus och överordnas handelsavtal och företagens rättigheter. Skyddet av miljön måste gå före konkurrensregler. EU måste äntligen få en miljögaranti värd namnet.
- Den fria rörligheten för människor att arbeta och studera över nationsgränserna måste utvecklas. Dessutom måste de yttre gränserna öppnas. EU får inte sluta sig mot omvärlden.
- Flexibilitet och "samarbete i flera rum" ska tillåtas. De länder som önskar ett utökat samarbete kan utveckla ett sådant, medan andra länder ska stå fria att stå utanför om de så önskar. Detta får inte betyda att länderna delas upp i A-lag och B-lag och att utökat samarbete bara innebär att en förtrupp bildas där målet är att alla EU-stater så småningom ska känna sig tvingade att ingå genom att etablerat faktum skapas. Flexibiliteten får inte heller innebära att de små staterna förlorar inflytande.
- Rätten att ta politiska initiativ överförs från EU-kommissionens tjänstemän till folkvalda nationella parlament, Europaparlamentet och ministerrådet. Över huvud taget bör medlemsländernas parlament få större inflytande.
- De tankar som finns om en gemensam EU-president och utrikesminister skrotas. De enskilda ländernas röster måste kunna göra sig hörda i internationella sammanhang. Det finns inget värde i sig i att harmonisera EU-ländernas åsikter i internationella organisationer och förhandlingar. Vi menar tvärtom att det är värdefullt att olika länder får möjlighet att driva olika linjer. Sveriges röst i världen måste bli starkare – vi menar att ett aktivt och solidariskt Sverige skulle få större kraft i arbetet för en rättvisare värld än det Sverige som snarare suddat ut sin profil för att anpassa sig till EU.
- Det slutliga målet måste vara ett verkligt alleuropeiskt samarbete, där alla europeiska stater har möjlighet att vara med.
- Den politiska elitens EU har inte folkets stöd. Ett alleuropeiskt samarbete behövs, men på helt annat sätt än hittills. Det finns en möjlighet att bygga ett annat Europa, när väl tanken på en EU-union har lagts på hyllan.
- I den process som startas måste folkrörelser och NGO:er (icke-statliga organisationer) inbjudas att delta. Samarbete måste skapas underifrån, för ett medborgarnas Europa i stället för ett maktelitens Europa.

Folkomröstning om EU-konstitutionen

Efter en förnyad process med de nya utgångspunkter som vi redovisat ovan är Miljöpartiets uppfattning att detta nya förslag skall underställas en folkomröstning. Vi har i riksdagsmotionen Folkomröstning om EU-konstitutionen, 2004/05:K499, utförligt redovisat våra argument för varför en EU-

Fel! Okänt namn på

konstitution måste underställas svenska folket i en folkomröstning. Detta gäller givetvis oavsett om Sverige och EU väljer att arbeta utifrån en helt ny process om EU-konstitutionen, som vi föreslagit ovan, eller om man bara väljer att genomföra mindre justeringar av det nu liggande förslaget.

Stockholm den 4 oktober 2005

Maria Wetterstrand (mp)

Peter Eriksson (mp)

Leif Björnlod (mp)

Barbro Feltzing (mp)

Lotta Hedström (mp)

Mikael Johansson (mp)

Jan Lindholm (mp)

Yvonne Ruwaida (mp)

Karin Svensson Smith (-)

Lars Ångström (mp)

Ulf Holm (mp)

Åsa Domeij (mp)

Gustav Fridolin (mp)

Helena Hillar Rosenqvist (mp)

Mona Jönsson (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Ingegerd Saarinen (mp)

Mikaela Valtersson (mp)